

Ćwiczenia logopedyczne wspomagające prawidłowy rozwój mowy:

(Ćwiczenia wykonujemy razem z dzieckiem, najpierw je demonstrując. Ćwiczenia odbywają się w formie zabawy i nie powinny trwać dłużej niż 10 minut).

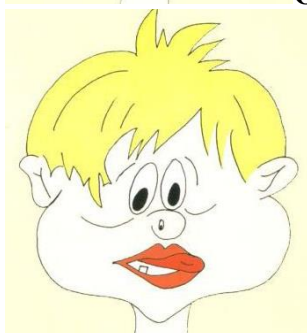
Chuchaj na lusterko tak, aby zaparowało.

Dmuchał w wiatraczek.

Otwórz szeroko usta i wysuń język w kierunku brody.

Wysuń język i przesuń go do lewego kąca, szeroko otwierając usta.

Szeroko otwierając usta, wysuń język w kierunku nosa.

Szeroko otwierając usta, oblizuj górną wargę.

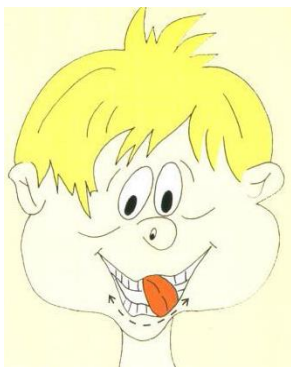
Wysuń język i przesuń go do prawego kąca, szeroko otwierając usta.

Oblizuj wargi, szeroko otwierając usta.

Szeroko otwierając usta, oblizuj dolną wargę.

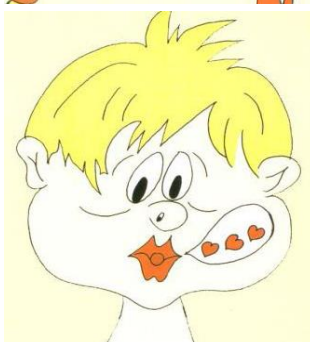
”Umyj” językiem zewnętrzną powierzchnię dolnych zębów.

” Umyj” językiem zewnętrzną powierzchnię górnych zębów.

” Umyj” językiem zewnętrzną powierzchnię górnych i dolnych zębów.

”Cmok” – posyłaj buziaki.

Nabierz powietrza do policzków i przesuwaj z jednego do drugiego.

Nakładaj górną wargę na dolną.

Wypychaj językiem lewy policzek.

Nakładaj dolną wargę na górną.

Wciągaj policzki do środka buzi.

Wypychaj językiem prawy policzek.

Nabierz dużo powietrza do buzi i wypuść je ustami.

Ćwiczenia oddechowe (mają na celu pogłębienie oddechu, wydłużenie fazy wydechowej, oraz rozruszanie przepony):

Ćwiczenia polegające na dmuchaniu (najważniejsze jest długotrwałe, równomierne wydychanie powietrza) np.

- zdmuchiwanie ze stołu kłęбка waty, piórka, kulki papieru lub piłeczki do tenisa stołowego,
- zdmuchiwanie płomienia świeczki,
- nadmuchiwanie balonu,
- robienie baniek mydlanych itp.

Ćwiczenia mające na celu wydłużenie fazy wydechu i poprawną pracę przepony:

- Jak szumi wiatr? Szszszszszsz.
- Jak szeleszczą liście? Sz, sz, sz, sz, sz, sz.
- Jak syczy wąż? Ssssssssssss.
- Ogrzewamy zmarznięte rączki – chu, chu, chu.
- Puszczanie pary przez lokomotywę – pssssssssss, ffffffff.
- Jedzie pociąg – uhu, uhu, uhu.
- Naśladowanie śmiechu różnych ludzi:
  - kobiety ha-ha-ha
  - mężczyzny ho-ho-ho
  - chłopca ha-ha-ha (hałaśliwie)
  - dziewczynki hi-hi-hi (piskliwie).

Ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne (ich zadaniem jest wypracowanie celowych ruchów języka, warg, oraz podniebienia miękkiego):

-Czy widziałeś krokodyla? Ciekawe jak szeroko krokodyl potrafi otworzyć swoją paszczę? Otwórz buzię najszerszej jak potrafisz.

-Królik przesuwa pyszczek w prawo i w lewo. Przesuń ściągnięte wargi raz w lewo, raz w prawo.

- Spróbuj wyciągać i chować język do buzi, tak jak kotek, który pije mleczko.

- Jak robi konik? (kłaskanie językiem).

-Karuzela - oblizywanie warg ruchami okrężnymi.

-,Liczenie” górnych i dolnych ząbków językiem.

-Żyrafa – spróbuj wyciągnąć swój język na górną wargę, wysoko, do góry, tak jak żyrafa wyciąga swoją szyję. (w kierunku nosa).

-Chomik – wypychanie policzków powietrzem (lewego i prawego, na zmianę).

-Malarz – „malowanie” językiem podniebienia.

-Cmokanie.

-Wymawianie na przemian samogłosek „a” i „o”.

-Na przemian robimy „dzióbek” (do całuska) i uśmiechamy się szeroko.

-Wypychanie policzków językiem.

-Dotykanie czubkiem języka dwóch, górnych, ostatnich zębów.

- Gimnastyka języka, w trakcie czytanie wierszyka:

„Zwinne języczki”

Pięknie ćwiczą gimnastyczki,

Podziwiają je języczki.

Zwinne chcą być tak jak one,

Chcą być pięknie wyszkolone.

Języczki – wędrowniczki

Naśladują gimnastyczki.

W górę, na dół, w lewo, w prawo,

Ćwiczę wszystkie szybko, żwawo.

Jeśli język zwinny masz,

To ćwicz dalej, radę dasz.

Język rusza się na boki,

Raz jest wąski, raz szeroki.

Skłony będą trenowały,

Duży średni oraz mały.

W górę, na dół, w lewo, w prawo,

Ćwiczę wszystkie szybko, żwawo.

Jeśli język zwinny masz,

To ćwicz dalej, radę dasz.

Język rusza się na boki,

Raz jest wąski, raz szeroki.

(Autor nieustalony)

Ćwiczenia wspomagające realizację głosek dentalizowanych szeregu syczącego (s, z, c, dz):

-Wysuwanie języka do przodu.

-Język „szeroki” i „wąski” (na zmianę).

-Układanie języka za dolnymi zębami.

-Cofanie języka w głąb jamy ustnej.

-„Liczenie” czubkiem języka dolnych zębów (po wewnętrznej stronie).

- Oblizywanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów.

- Połóż rurkę lub słomkę na języku, leciutko zagryź i dmuchaj: sssssss.....

- Bzycz, tak jak komar: zzzzz.....

-Udawaj konika polnego- cyk, cyk, cyk, cyk,.....

-Powtórz wierszyk:

„Sarenki”

W lesie po śniegu miękkim, biegań, biegań sarenki.

Wśród dębów, wśród sosenek jest stołówka sarenek

Są tam drabinki z sianem. Smacznego, sarenki kochane!

(Czesław Janczarski)

“Zagubione [z]”

Gdzieś się “z” zawieruszyło,

zabłąkało, zagubiło.

Może je koza zajada

myśląc, że to sałata.

Może je zebra ukradła,

szukając “z” z abecadła.

Może jest w zabawkach Zosi,

poszukajmy, Zosia prosi.

(A.Chrzanowska)

“Leniwa Lucynka”

Lucynka nie chce pomóc mamie,

mówi, że musi zjeść najpierw śniadanie.

Nie chce się bawić swym pajacykiem,

ani klockami, ani kucykiem.

Tylko chce zajadać lody owocowe

i słodkie cukierki marcepanowe.

(A. Chrzanowska)

„Zima”

Jadą, pędzą sanki, powożą bałwanki.

W sankach siedzi zima, dzwonki w rękach trzyma.

Gdy poruszy dłonią dzwonki głośno dzwonią.

(Wiera Badalska)

Ćwiczenia wspomagające realizację głosek dentalizowanych szeregu szumiącego (sz, ź, cz, dź):

- Wysuwanie „szerokiego” języka, na zewnątrz jamy ustnej.
- Żucie brzegów języka zębami trzonowymi.
- Masaż języka – wysuwanie i cofanie języka przy lekko otwartych zębach.
- Unoszenie języka nad górną wargę.
- Unoszenie języka za górne zęby.
- Cofanie języka za wałek dziąsłowy.
- Kierowanie języka do kąćków ust (na zmianę).
- Kłaskanie językiem – jak robi konik?
- „Liczenie zębów” – dotykanie czubkiem języka górnych zębów po wewnętrznej stronie, przy szeroko otwartych ustach.
- „Mycie zębów” – oblizywanie językiem górnych zębów, po wewnętrznej stronie przy zamkniętych, a następnie otwartych ustach.
- Przytrzymanie przez kilka sekund czubka języka na podniebieniu, przy szeroko otwartych ustach.
- Powtórz wierszyk:

„Kotek”

Pan kotek był chory i leżał w łóżeczku.

I przyszedł pan doktor.- Jak się masz, koteczku?

-Źle bardzo- i łapkę wyciągnął do niego.

Wziął za puls pan doktor poważnie chorego

I dziwy mu prawi: Zanadto się jadło,

Co gorsza, nie myszki, lecz szynki i sadło.

Źle bardzo... gorączka! Źle bardzo koteczku!

Oj, długo ty, długo poleżysz w łóżeczku

I nic jeść nie będziesz, kleiczek i basta.

Broń Boże kielbaski, słoninki lub ciasta!

A myszki nie można?- zapytał- koteczek-

Lub z ptaszka małego choć parę udeczek?

-Broń Boże! Pijawki i dieta ścisła!

Od tego pomyślność w leczeniu zawisła.

I leżał koteczek; kielbaski i kiszki

Nietknięte, z daleka pachniały mu myszki.

Patrzcie jak złe łakomstwo! Kotek przebrał miarę,

Musiał więc nieboraczek srogą ponieść karę.

Tak się i z wami, dziateczki, stać może:

Od łakomstwa strzeż was Boże!

(Stanisław Jachowicz)

Ćwiczenia wspomagające realizację głosek dentalizowanych szeregu ciszącego (ś, ź, ć, dź):

-„Koci grzbiet” – opieranie czubka języka o wewnętrzną powierzchnię dolnych zębów i próby unoszenia środka języka do podniebienia.

-Oblizywanie językiem wewnętrznej powierzchni dolnych zębów i dziąseł.

-„Liczenie” czubkiem języka dolnych zębów, po wewnętrznej stronie.

-Naprzemienne dotykanie czubkiem języka górnych, a następnie dolnych siekaczy po wewnętrznej stronie, przy otwartych ustach.

-Naśladowanie śmiechu o brzmieniu wysokim, średnim, niskim, na przemian cicho i głośno – „hi, hi”.

-Jak robi konik - „Ihihi ihihhi”

-Powtórz wierszyk:

„Co kto lubi?”

Wojtuś lubi śliwki,

Jasio woli ptysie,

Tomuś na śniadanie

je wiśnie w śmietanie.

Osiół lubi sianko,

sikorka nasionka,

a ślimak śpioch jeden,

Je maślaków siedem.

Mały łoś na śniegu

popija maślankę.

Misie i jamniki

wolą naleśniki.

(Autor nieustalony)

Ćwiczenia wspomagające realizację głoski „r”

-Wysuwanie „szerokiego” języka z ust.

-„Zagłądanie” językiem do gardła (cofanie szerokiego języka wzdłuż podniebienia).

-„Jedzie konik” (coraz szybsze kłaskanie językiem o podniebienie twarde).

- Młaskanie (wielokrotne odrywanie języka przyklejonego całą powierzchnią do podniebienia).

-Naśladowanie ssania cukierka czubkiem języka.

-Szybkie unoszenie i opuszczanie języka (w kierunku górnych i dolnych zębów), przy szeroko otwartych ustach.

- Żucie brzegów języka zębami trzonowymi.

-Masaż języka, poprzez zagryzanie czubka języka zębami.

-Szybkie wypowiedanie głoski „l”.

-Szybkie i kilkukrotne wypowiedanie „ly” tak, aby język uderzał o górną wargę.

-Uniesienie języka do wałka dziąsłowego, a następnie mocne dmuchnięcie na czubek języka, aż do pojawienia się „tr”.

-Powtarzanie, z językiem uniesionym do wałka dziąsłowego:

la, la, la,

lo, lo, lo,

le, le, le,

lu, lu, lu,

ly, ly, ly.

-Powtórz wierszyk:

“Trąbki Rysia”

Rysio cztery trąbki ma i na każdej pięknie gra.

Na pierwszej gra: tra, tra, tra.

Na drugiej gra: tru, tru, tra.

Na trzeciej gra: tre, tre, tra.

Na czwartej gra: try, try, tra.

Rysio brata Jurka ma, razem z bratem gromko gra:

tra, tre, tra,

tra, tru, tra,

tre, tro, tra,

tra, try, tra.

Rysio cztery siostry ma, każda sama pięknie gra:

Marta gra: tru, tro, tra,

Renia gra: tre, try, tra,

Irka gra: try, tro, tra,

Krysia gra: tru, tre, tra.

Gdy rodzeństwo razem gra słychać gromkie:

tram- tarara

trem- tarara

trym- tarara

trum- tarara

trom- tarara.

(Autor nieustalony)

Ćwiczenia wspomagające realizację głosek P, B, T, D.

- Wykonaj ćwiczenia usprawniające aparat artykulacyjny oraz ćwiczenia oddechowe (patrz wyżej).

- Powtarzanie wyrazów:

- Pasek, papuga, pociąg, piłka, pies, por, poczta, pirat, pióro, ptak, plecak, płot, plaża, płetwy, prezent, proszek.

- Lampa, kanapa, czapka, łopatka, skarpety, zupa, apteka, mała, mapa, koperta, koparka, kapusta, zapalki, komputer, nietoperz, tulipany.

- Sklep, słup, sęp, syrop, chleb, gołąb, ząb.

- Balon, buty, buda, babcia, bilet, bukiet, beczka, baton, broda, basen, boisko, bułki, burak, biedronka, burza, bramka.

- Zęby, żaba, robot, ryby, cebula, kubek, autobus, trąba, zebra, obraz, ubrania, fabryka, diabeł, tablica, meble dzbanek.

- Tama, tory, tęcza, teczka, talerz, tygrys, telewizor, tulipan, trawa, trąba, tramwaj, tron, trąbka, trampki, truskawki, treser.

- Motyl, wata, nuty, latawiec, butelka, patelnia, stopa, staw, stół, buty, karty, autobus, statek, antena, cytryna, pietruszka, gitara.

- Płot, kogut, zeszyt, samolot, krawat, namiot, bilet, kret.

- Dom, dach, deszcz, dym, dywan, dąb, dół, deski, droga, drabina, dłonie, długopis, diabeł, dwójka, dworzec, drzwi.

- Buda, lody, medal, lodówka, pudełko, gniazdko, widelec, dziadek, mydło, wiadro, ogrodnik, biedronka, widły, gwiazdy, schody, poduszka.

-Powtarzaj wierszyki:

„Prezent”

Ponad trawą motyl lata,

Tam szumią topole.

Tosia zrywa tulipany, postawi na stole.

Jest tu obrus haftowany, stoi wazon złoty.

Będzie prezent dla mamusi na wieczór w sobotę.

D. Krupa

„Duduś”

Na dół po drabinie schodzi Dudus mały.

Był właśnie na dachu, gdzie podarł sandały.

Widzi biedny Duduś, stopy całe brudne.

Podarte sandały schował w dużym pudle.

D.Krupa

Ćwiczenia wspomagające realizację głosek F, W, K, G.

Wykonaj ćwiczenia usprawniające aparat artykulacyjny oraz ćwiczenia oddechowe (patrz wyżej).

- Powtarzanie wyrazów:

- Fale, foka, fajka, fotel, farba, fasola, figura, futro, filiżanka, firanka, flaga, fryzjerka, fotografia, fartuch, fabryka, fiołki.
- Lufa, szafa, kufel, szuflada, żyrafa, delfin, gofry, latawce, mrówki, ławka, owce, kwiatki, lodówka, akwarium.
- Kilof, szeryf, golf, lew, staw, rękaw, paw, rów.
- Wózek, waga, wąsy, walec, wyspa, wąż, wędka, worek, wilk, warkocz, wachlarz, wulkan, wróżka, wieża, wiśnie.
- Kawa, sowa, mewa, owoce, kowal, trawa, krawat, tramwaj, ołówek, dzwon, bałwan, królowna, rower, latawiec.
- Koło, kosz, kot, kura, koń, kawa, kubek, kilof, klocki, kapusta, klucz, król, korona, kasztany, korale, kapitan.
- Oko, okno, lalka, ławka, bramka, piłka, ręka, jajko, mleko, boisko, szkoła, okulary, balkon, butelka.
- Lizak, pająk, ślimak, pisak, szalik, znak, sok, plecak, blok, cyrk, dzwonek, cukierek, statek, dzbanek.
- Góra, guzik, gazeta, gołąb, gitara, gips, gaśnica, garaż, grabie, gruszka, gwoździe, gwiazdy, gwizdek, grzebień, grzyb, głowa.
- Noga, waga, igła, flaga, rogi, ogon, papuga, cegły, ognisko, zegarek, wagon, ogórek, pierogi, droga.

-Powtarzaj wierszyki:

„U kaczki”

Koza, koń i piesek,
poszli na przechadzkę,
parkową alejką,

by odwiedzić kaczkę.

Słońko przygrzewało,

kukały kukułki,

zwierzaki zjadały kości, obrok, bułki.

D. Krupa

„Gęś i ptaki”

Gąsior gładzi pióra,

a gęś głośno gęga.

Gawron ogon stroszy,

Chce gonić gołębia.

Papuga na głowie ma grzebień ogromny.

W gnieździe mała wilga

Śni o wiśniach wonnych.

D. Krupa

Bibliografia:

I. Michalak – Widera „Śmieszne minki dla chłopczyka i dziewczynki”.

D. Krupa „Rymowanki – utrwalanki”

B. Czarnik „Obrazkowe ćwiczenia dla przedszkolaków”

*Ćwiczenia zapożyczone z literatury fachowej, obejmującej zagadnienia logopedyczne.